U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **A. Z.**, zast. Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 7/834, Moravská Ostrava, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 3. 2013, č. j. OAM-70/ZA-ZA06-K01-2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 6. 2013, č. j. 22 Az 9/2013 - 32,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Brně, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl tak, že se stěžovateli neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, 13, 14, 14a, 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť v jeho případě nebyl naplněn žádný ze zákonných důvodů pro její udělení.

Krajský soud v kasační stížností napadeném rozsudku dospěl k závěru, že se žalovaný dostatečně zabýval všemi okolnostmi stěžovatelovy věci, své rozhodnutí dostatečně, srozumitelně a přesvědčivě odůvodnil a vypořádal se se všemi tvrzeními, která jmenovaný v azylovém řízení uplatnil. Žalovaný vycházel z dostatečně relevantních zpráv o zemi původu a jeho právní názor je podložen řádně zjištěným skutkovým stavem. Krajský soud tak aproboval závěr žalovaného, že jediným důvodem k opuštění země původu byly u stěžovatele výlučně ekonomické potíže, jak to ostatně stěžovatel sám uvedl ve své žádosti i při provedeném pohovoru. Krajský soud se tak zcela ztotožnil s žalovaným, že stěžovatel nesplňuje zákonné podmínky pro přiznání jakékoliv formy mezinárodní ochrany dle zákona o azylu a s ohledem na veškeré skutečnosti posoudil jeho žádost jako účelovou.

Stěžovatel proti tomu uplatňuje kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

Krajskému soudu i žalovanému vytýká, že nesprávně posoudili otázku existence důvodů pro udělení mezinárodní ochrany. Za zcela nesprávný považuje postup soudu i žalovaného, kteří se při posuzování jeho žádosti omezili toliko na důvody ekonomické a snahu stěžovatele o legalizaci pobytu na území České republiky. Stěžovatel k tomu uvádí, že byl v zemi svého původu pronásledován soukromými osobami, přičemž státní orgány takové jednání vždy tolerují a navíc jeho vlast není zemí, kde by byla dodržována lidská práva. Před správním orgánem stěžovatel tyto skutečnosti sice neuvedl, nicméně to bylo z důvodu, že nebyl správně poučen. Je pravdou, že převzal poučení pro žadatele o mezinárodní ochraně, toto ale nebylo v jeho mateřském jazyce a stěžovatel mu neporozuměl. Stěžovatel také nesdílí závěr krajského soudu, že správní orgán nemůže žadatele poučovat o tom, jaké důvody a jaké skutečnosti má uvádět. Správní orgán dle jeho názoru porušil též řadu ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (§ 2, § 3, § 4 odst. 1, § 50 odst. 4 a § 68 odst. 3.); tato pochybení stěžovatel uvádí pouze parafrázováním jejich paragrafového znění (pozn. NSS). Krajskému soudu dále vytýká, že nezkoumal, zda Kosovo splňuje podmínky bezpečné země původu a nevypořádal se ani s definicí pronásledování, což činí jeho rozhodnutí nepřezkoumatelným. Také se domnívá, že správní orgán využil pro své rozhodnutí zastaralé podklady (zprávu Human Rights Watch z 1. 1. 2011) a využil pouze pasáže v neprospěch stěžovatele. Stěžovatel závěrem zdůrazňuje, že svou žádost nepodal s úmyslem obejít jiné právní předpisy, nýbrž proto, že je přesvědčen o její oprávněnosti minimálně pro získání doplňkové ochrany. Závěrem uvádí, že skutečnost, že uzavřel sňatek s českou občankou, neměla být přičtena k jeho tíži, nýbrž měla svědčit o jeho spjatosti s územím České republiky. Na základě všech shora uvedených důvodů stěžovatel navrhuje napadený rozsudek krajského soudu zrušit a vrátit věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popírá její oprávněnost a odkazuje na obsah správního spisu, zejména na vlastní žádost stěžovatele, výpověď, která byla během řízení provedena a na správní a soudní rozhodnutí. Pokud jde o námitku, že byl stěžovatel ve své vlasti pronásledován a jen v důsledku nesprávného poučení žalovaným tyto skutečnosti v správním řízení nepopisoval, je tato námitka lichá a účelová. Stěžovatel se o uvedené obavě v průběhu správního řízení vůbec nezmínil a i na konkrétní dotaz, zda měl kromě ekonomické krize i jiný důvod odjezdu z vlasti, odpověděl ne. Tomuto pohovoru byl přítomen rovněž tlumočník do albánského jazyka a v příslušné jazykové mutaci bylo stěžovateli předloženo také poučení pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Ani namítané nedostatečné zjištění informací o zemi původu nemá oporu ve spise, když správní orgán měl pro své rozhodnutí dostatečné množství podkladů, a to zcela aktuálních (nikoliv pouze zprávu z 1. 1. 2011). Tato námitka byla navíc v kasační stížnosti vznesena poprvé. S ohledem na uvedené navrhuje žalovaný kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Kasační stížnost je dle § 102 s. ř. s. zásadně přípustná, s výjimkou případů taxativně vypočtených v § 104 s. ř. s., pokud splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). V daném případě je kasační

stížnost přípustná. Nejsou však přípustné všechny uplatněné kasační námitky. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. se kasační stížnost nemůže přípustně opírat o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. V daném případě se jedná o námitku, kterou stěžovatel prvně uplatnil až v kasační stížnosti a jíž brojí proti tomu, že správní orgán vycházel ze zastaralých podkladů a vynechal ty části, které vyznívají ve stěžovatelův prospěch. Poněvadž stěžovateli nic nebránilo uplatnit tuto námitku již v řízení před krajským soudem, nelze se v kasačním řízení touto námitkou věcně zabývat.

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost ve své přípustné části svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Vymezením institutu nepřijatelnosti se soud již podrobně zabýval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publ. pod. č. 933/2006 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná také na www.nssoud.cz). Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je tudíž nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů kasační stížnosti stanovených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž též uvést, v čem stěžovatel spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Z hlediska výše uvedeného Nejvyšší správní soud konstatuje, že v daném případě kasační stížnost neobsahuje žádné tvrzení, z něhož by bylo lze dovodit, v čem stěžovatel spatřuje přijatelnost své kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. a ani z úřední povinnosti nebyla nalezena žádná zásadní právní otázka, k níž by byl Nejvyšší správní soud nucen zaujmout stanovisko v rámci sjednocování výkladu právních předpisů a rozhodovací činnosti krajských soudů. Námitky stěžovatele uplatněné v kasační stížnosti proto zdejší soud považuje za nepřijatelné a to jak s ohledem na obsah spisu a s ním spojená skutková zjištění, tak i s ohledem na obsah odůvodnění rozhodnutí žalovaného správního orgánu i krajského soudu, kde se oba tyto orgány s relevantními skutečnostmi a tvrzeními stěžovatele vypořádaly.

Nejvyšší správní soud nemohl předně akceptovat tvrzení stěžovatele o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu. K otázce nepřezkoumatelnosti rozsudků krajských soudů se Nejvyšší správní soud již vyjadřoval ve svých mnoha rozhodnutích (srov. rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, rozsudek ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007 – 58, rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 – 73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74, či rozsudek ze dne

23. 12. 2005, č. j. 4 As 13/2004 - 55). Z těchto rozhodnutí mj. vyplývá, že „*nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí*“ nebo skutečnost, že„*opomene-li krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkoumat jednu ze žalobních námitek, je jeho rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].*“ Ve světle této judikatury lze jednoznačně konstatovat, že rozhodnutí krajského soudu není nepřezkoumatelné.

Nad rámec uvedeného považuje zdejší soud za vhodné upozornit na § 75 odst. 2 s. ř. s., který krajskému soudu zásadně umožňuje přezkoumávat napadená rozhodnutí pouze v mezích žalobních bodů. Pokud pak stěžovatel v žalobě určité skutečnosti nenamítal (což se stalo právě v případě námitky, zda Kosovo je státem, který splňuje podmínky definice bezpečné země), krajský soud nemohl pochybit, pokud se jimi nezabýval (srov. též rozhodnutí Nejvyššího správního soudu publikovaná pod č. 859/2006 Sb. NSS a č. 975/2006 Sb. NSS). Pokud jde o to, že se krajský soud nezabýval ani pojmem pronásledování, nelze dát stěžovateli za pravdu, když se definicí pronásledování zabýval na str. 4 napadeného rozsudku. Kromě toho nutno rovněž konstatovat, že definici pronásledování, jak ji provedl žalovaný správní orgán, stěžovatel v žalobě vůbec nezpochybňoval.

Pokud jde o zcela obecné námitky, že žalovaný porušil určitá ustanovení správního řádu, která stěžovatel ve své kasační stížnosti nepřímo citoval bez uvedení konkrétních okolností, za kterých mělo k tvrzenému porušení dojít, zdejší soud se jimi s ohledem na jejich nekonkrétnost nemohl zabývat, neboť je nelze považovat za řádně uplatněné kasační důvody (§ 106 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel se dále domnívá, že splnil podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu nebo alespoň pro udělení doplňkové mezinárodní ochrany dle § 14a uvedeného zákona. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu lze mezinárodní ochranu udělit na základě některého ze zákonem taxativně stanovených důvodů (srov. zejména rozsudky ze dne 6. 11. 2009, č. j. 6 Azs 12/2003 – 49, ze dne 20. 3. 2006, č. j. 4 Azs 46/2005 – 80, ze dne 25. 8. 2006, č. j. 8 Azs 170/2005 – 90, a usnesení ze dne 18. 3. 2010, č. j. 9 Azs 45/2009 – 94). Stěžovatel k tomu uvádí, že byl ve své vlasti pronásledován soukromou osobou, přičemž takové jednání je prokazatelně tolerováno státními orgány.

Pokud se jedná o tvrzení o pronásledování soukromou osobou, nutno upozornit, že stěžovatel poprvé zmínku o možném pronásledování soukromou osobou zmínil až v žalobě, přestože byl v řízení před žalovaným výslovně dotazován na veškeré skutečnosti, které jej nutily zemi původu opustit.

Zdejší soud k tomu předesílá, že v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany leží břemeno tvrzení azylově relevantních důvodů především na žadateli (viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2005, č. j. 6 Azs 224/2004 – 37). Na tomto místě lze odkázat také např. na závěry uvedené v rozsudku zdejšího soudu ze dne 20. 11. 2003, sp. zn. 2 Azs 27/2003, publ. pod č. 181/2004 Sb. NSS dle kterého „*správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení*

uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán negativní rozhodnutí dle § 12 citovaného zákona; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 spr. ř. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl." Za situace, kdy stěžovatel fakticky žádné azylově relevantní důvody neuváděl a ve své žádosti o azyl (a na ni navazující výpovědi ve správním řízení) se zmiňoval pouze o problémech vyplývajících z jeho ekonomické situace, nelze tyto důvody úspěšně uplatnit až následně, v řízení před krajským soudem, potažmo Nejvyšším správním soudem. Žadatel o azyl musí tudíž uvést veškeré skutečnosti a důvody, pro které o udělení mezinárodní ochrany žádá, již ve správním řízení. Pokud je v řízení před správním orgánem neuvede, nemůže k jejich případnému uplatnění až v žalobě či v kasační stížnosti soud přihlížet (viz rozsudek ze dne 29. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 3/2003).

I kdyby zdejší soud akceptoval tvrzení stěžovatele, že byl v zemi svého původu pronásledován soukromou osobou, nebylo by lze uznat toto tvrzení bez dalšího jako azylově relevantní. Stěžovatel tuto svou námitku nijak nerozvedl a zůstal pouze v rovině obecného tvrzení. Nespecifikoval, kým a za jakých okolností měl být pronásledován, a ani nesdělil, zda se proti takovému chování bránil u orgánů státní moci; předestřel toliko ničím nepodložené tvrzení, že je takové chování státními orgány v zemi jeho původu tolerováno. K problematice pronásledování ze strany soukromých osob odkazuje Nejvyšší správní soud například na svůj rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, z něhož se podává, že „*skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.*" Obdobně se touto problematikou zdejší soud zabýval též v rozsudcích ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 – 51 a ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 – 49. Stejně tak „*pouhá nedůvěra občana ve státní instituce, zdůvodňovaná tvrzením, že nejsou schopny jej ochránit proti kriminálním živlům, nelze podřadit důvodům pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. (*srov. rozsudek ze dne 29. 3. 2004, sp. zn. 5 Azs 7/2004)."

Se stěžovatelem se nelze ztotožnit ani pokud jde o tvrzení, že podrobnosti svého odchodu z vlasti související s pronásledováním v průběhu správního řízení podrobně nepopisoval pouze proto, že o tom nebyl správním orgánem poučen. Ze spisu totiž plyne, že byl stěžovatel za přítomnosti tlumočníka zcela konkrétně dotázán, zda měl kromě ekonomických potíží ještě jiný důvod k vycestování, na což odpověděl, že ne a, přestože měl k tomu příležitost, o problémech s pronásledováním se vůbec nezmínil. Není pravdou ani tvrzení, že by stěžovatel nebyl poučen v mateřském jazyce o tom, že má uvést veškeré důvody, které jej přiměly opustit vlast, když ze správního spisu plyne opak (čl. 18). Zdejší soud tak sdílí závěr krajského soudu, který v postupu žalovaného neshledal žádné pochybení, neboť jak plyne z konstantní judikatury, „*správní orgán v řízení o azylu musí umožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné,*

avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován“ (viz např. rozsudek ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. 5 Azs 14/2003).

Namítá-li stěžovatel, že splňuje podmínky minimálně pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, nutno uvést, že tato námitka je v kasační stížnosti uvedena natolik nekonkrétně, že se jí mohl Nejvyšší správní soud zabývat pouze obecně. Z obsahu předložené kasační stížnosti nelze vyčíst, v čem přesně stěžovatel spatřuje pochybení žalovaného (kromě toho, že doplňkovou ochranu neudělil), na základě jakých důvodů se domnívá, že mu měla být předmětná mezinárodní ochrana udělena, ani netvrdí žádné skutečnosti týkající se podstaty mezinárodní ochrany formou doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, když opět předestřel toliko obecné tvrzení, že byl ve své vlasti pronásledován soukromou osobou – tento důvod sám osobě nepředstavuje vážnou újmu, jak je taxativně vymezena v ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud k tomu odkazuje např. na rozsudek ze dne 18. 3. 2010, č. j. 9 Azs 45/2009 – 94.

Závěrem zdejší soud podotýká, že souhlasí s krajským soudem též v tom, že podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany až v situaci, kdy má dojít k ukončení pobytu cizince na území České republiky, nasvědčuje její účelovosti. Zdejší soud vychází z toho, že má-li cizinec obavy z pronásledování, nebo že je u něj dáno skutečné nebezpečí vážné újmy, má bezpochyby možnost požádat o mezinárodní ochranu v okamžiku, kdy je nejaktuálnější, tedy po svém příjezdu do České republiky (srov. rozsudek ze dne 27. 6. 2005, č. j. 4 Azs 395/2004 – 68). Stěžovatel pobýval střídavě na území České republiky a Itálie od roku 2008, ale až v návaznosti na to, že mu byl uděleno vyhoštění, požádal o udělení mezinárodní ochrany. Zdejší soud tak připomíná, že řízení o mezinárodní ochraně je třeba chápat jako zcela mimořádný institut sloužící k ochraně cizinců, kteří pociťují důvodnou obavu před pronásledováním v zemi svého původu nebo kterým by v případě návratu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy. Legalizace pobytu prostřednictvím řízení o udělení mezinárodní ochrany je proto nepřijatelná (srov. např. rozsudek ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 55).

Konečně nelze akceptovat ani tvrzení, že krajský soud přičetl k tíži stěžovatele jeho sňatek s českou občankou. Krajský soud pouze v souladu s judikaturou zdejšího soudu dovodil, že ani snaha o legalizaci pobytu z důvodu společného soužití s manželkou, není natolik závažným a naléhavým důvodem, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohla být vnímána jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany (viz např. rozsudek ze dne 8. 4. 2004, sp. zn. 4 Azs 47/2004). Tyto další okolnosti nebyly u stěžovatele shledány.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na všechny námitky uplatněné v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Shledal ji proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 3, § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, jestliže byl návrh odmítnut.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. října 2013

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu